

אבי עזרי

מתורתו של רבינו הגדול מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל על פרשת השבוע

דבר העורך

זכינו השבוע להיראות בפני מרן שר התורה שליט"א, מרן שליט"א נהנה והתפעל מאד מהגיליון, ועודד את העורך שימשיך במפעלו להנחיל את תורת מרן רבינו זצוק"ל לרבים, ויראה ברכה בעמלו, ויזכה לזכות את הרבים.

מוסר על פרשת השבוע

ההתעלות - רק בכח הנסיונות

"ויאמר ה' אל אברם לך מארצך וממולדתך (יב א).

"ויאמר ה' אל אברם, לך לך מארצך וממולדתך, ומבית אביך אל הארץ אשר אראך", (יב א). ונתאר לעצמנו איך היינו מבינים ציווי כזה של "לך לך מארצך". הרי האבות קבלו את נבואתם באקספולריא שאינה מאירה (עי "אבי עזרי" הל' יסוה"ת פ"ז ה"ז אות יא), ולא היה בזה ציווי ברור, אלא הגיע אליו מראה, והוא הוצרך לפתור את המראה ולהבין את הכוונה לעזוב את ארצו ואת בית אביו, כי לכאורה יש כאן סתירה בדברים, והרי בדרך הטבע הדרך ממעטת את הממון ואת השם כמבואר ברש"י, ומאחר ואברהם אבינו לא ראה בנבואה דברים ברורים כפי שנכתב בתורה במפורש "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", וברגע שיש לאדם נגיעה קטנה כלפי עצמו, היה יכול לומר לעצמו - אם רוצים לגדל את שמי בודאי אין הכוונה ללכת דוקא, שהרי זה ממעט את השם, ורק כאשר האדם נקי מכל נגיעה קלה כלפי עצמו, ונשאר עם הכח הנעלם שבו, אז הוא מסוגל לפתור כראוי. ואם כן לומדים מכאן עד לאיזו דרגה יכול האדם להגיע.

וכך יש להבין את כל ענין הנסיונות, שהם באו כדי שהאדם יגיע למדרגה גבוהה יותר, שזה אפשרי רק ע"י עשיית מלחמה ונצחון בה, וכמו בצבא שאומרים אומות העולם שעיקר המושכים והגוררים למלחמה הם הגנרלים, כיון שהם רוצים להצטיין, והעליה בדרגה היא רק לאחר שמראים גבורה, וכך הם הנסיונות, שעל ידם יתעלה האדם, כי ההתעלות היא רק בכח הנסיונות שעובר, שאז הוא נלחם, וכך הוא מתעלה.

וזו היא ההנאה של האדם, כאשר הוא נלחם ומנצח וכובש, וכמו שאמרו (אבות ד א) איזהו גיבור הכובש את יצרו, ואת זה צריך האדם לחפש ולבקש להכיר את עצמו ואת כוחותיו, התורה מלמדת אותנו בכל דבר שהאדם יכיר את עצמו וידע מהו, שיכיר את כח המלאך שבו, באיזו דרגה הוא נמצא, ולאן הוא יכול להגיע.

(מתוך שיחה בישיבת פוניבז' חנוכה תשל"א).

ביראת שמים גם דבר קטן אינו מתבטל

"ויבא הפליט ויגד לאברם העברי" (יד יג)

כאשר נשבה לוט נאמר (יד יג) "ויבא הפליט ויגד לאברם העברי", ואמרו חז"ל (נדה סא). שכשבא משה רבינו להלחם בעוג אל"ה הקב"ה (במדבר כא לד, דברים ג ב) "אל תירא אתו", אמר שמא תעמוד לו זכותו של אברהם אבינו שגילה לו על לוט שנשבה. וכתבו התוספות שם (ד"ה זה), שאף על פי שכוונתו היתה לרעה כדאיתא במדרש (ב"ר מב ח"ב) שסבר שאברהם ילחם וימות וישא את שרה, אפילו הכי היה ירא שתעמוד לו זכותו זו, והיינו מפני שלמעשה יצא מזה טוב, שאברהם נלחם והציל את לוט. נורא! אף על פי שהוא רשע וכוונתו להרוג צדיק, אבל כיון שיצא דבר טוב, יש לזה ערך גם לאחר זמן. אין דבר שנאבד ונעלם, ואין הקב"ה מקפחו, כי דבר רוחני נשאר קיים ואינו מתבטל, מה שאין כן בענינים אחרים שאין חשיבות לדבר מועט.

וזהו שאמר ירמיה הנביא (ירמיה ט כב כג) "כה אמר ה', אל יתהלל חכם בחכמתו, ואל יתהלל גבור בגבורתו, אל יתהלל עשיר בעשרו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי, כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם ה'", הנה מה שאמר אל

יתהלל חכם וגיבור אפשר לבאר, כשאחד אומר דבר חכמה וענין שכלי, אפילו באופן יפה ונאה, יתכן שחכם אחר גדול יותר יבאר באופן טוב יותר או יאמר הבנה אחרת וסברא שונה, ויסתור את חוכמתו של הראשון, ויראו שאין בחכמת הראשון כלום. כך מצוי שאחד עושה חשבון באיזה ענין, ולפי ידיעותיו וכוחו הוא מגיע לתוצאה ומסקנה מסוימת, ובא מי שיודע לחשב יותר ומוכיח שזו טעות, והחכמה הראשונה נופלת. לכן אין לחכם להתהלל בחכמתו. וכך גיבור שמתחרה עם חבירו, וחבירו מתגבר עליו, אין שום תועלת בגבורת הראשון ואינה כלום, בין אם כוחותיו פחותים בשיעור קטן או גדול, כי למעשה גבורתו של השני סותרת את גבורתו וכך עשיר שיש לו מאה אלף דולר, אין לו כל חשיבות של עשירות כנגד מי שיש לו מליארד דולר, ואין לא במה להתחרות, תמיד השני יעלה עליו ואין לו להתהלל בעשרו.

בדבר אחד יכול להתהלל האדם, "בזאת יתהלל המתהלל, השכל וידע אותי!" כי בתורה ויראת שמים הדבר שונה, ביראת שמים וברוחניות, אף התנועה הקטנה ביותר חשובה לעצמה בלי שייכות ויחס למעשים אחרים גדולים יותר, ויתכן שיהיה מעשה שכולו רע חלילה, אך אם יש בו נקודה של טוב - אין היא נאבדת, ואינה מאבדת את ערכה. אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ה' חוקר לב ובוהן כליות ואין דבר נעלם או מתבטל. אפילו מי שהוא ירא שמים בדרגה גבוהה ביותר, והשני ירא שמים בדרגה קטנה ביותר, אין היראת שמים הגדולה מבטלת את הקטנה. מי שעשה משהו קטן יש לו את שלו. ויותר מזה, כתוב (דברים כג ח) "לא תתעב מצרי כי גר

בלבנים, אבל היה גם "גר היה בארצו!" על נקודה זו מגיע שר'!
(מתוך שיחה בישיבת פוניבז' אדר ב' תשמ"א)

היית בארצו", אף על פי שכל הנהגתם עם בני ישראל היתה רעה ללא חלק טוב, אלא שנגרם דבר טוב כענין "גר היית בארצו", הקב"ה מחשיבו ומשלם עליו שר'. המצרים העבידו אותנו בעבודת פרך,

מעשה רב

ויאמר ה' אל אברם לך מארצך (יב, א)

ומהיכן הקיסמים התקועים בדג מלוח. והמשיב היה מסביר לך על פי דרכו, שישבו קבוצת אנשים וחצצו את שניהם בקיסמים, ופתאום באה רוח סערה והעיפה את הקיסמים הישר לתוך חתיכות הדג מלוח. ועוד היית שואל: ומי הכניס את המפיונים המגולגלים לתוך הכוסות, והלה היה משיב, כי הרוח המדברית סובבה את המפיונים והכנסתם אל תוך הכוסות".

מרן זצ"ל רגיל היה להביא את דברי המדרש ריש פרשתנו: "אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת. אמר תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג. הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר, תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג?! הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם".

"הן ודאי"-המשיך מרן בנועם דיבורו-"לו היית שומע כדברים האלה מאיזה שהוא אדם, לא היית עונה לו מאומה, אלא היית בורח ממנו כמטחוי קשת, תוך שהיה מפטיר ואומר 'אני מפחד לעמוד ליד משוגע'.

עד כמה היתה האמונה חקוקה על לבו של מרן זצ"ל, מספר רבי משולם שינקר שליט"א: "יום אחד נכנס אחי הגדול למרן ומשאלתו בפיו. מרן פתח בדברי אמונה ודיבר בפניו משך שעה וחצי את יסודות האמונה הפשוטה, כפי שהיה מרן החפץ חיים רגיל לדבר. לא חידודי דברים ולא חידושים אלא דברים פשוטים ביסודות האמונה, וכה היה דבריו:

"ועתה"-פנה אלי מרן "הבה נעצום עינינו ונחשוב על העולם הזה. הלא כל כולו 'שלחן גדול' שעליו מונחים כל מטעמי עולם, פירות וירקות בשלל גוונים ובמבחר מטעמים, ולמעלה ראש המאורות הגדולים שמש וירח דולקים ומאירים, וסביב הלבנה והכוכבים מזהירים כנרות קטנים, הלא הכל זועק כי יש מנהיג לבירה. הכל קורא להלל ולשבח לבעל הבירה- 'הללוהו שמש וירח, הללוהו כל כוכבי אור, עץ פרי וכל ארזים, החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף', מני חיות ובהמות לאלפים, אשר הכל מכריזו ואומר 'מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית'".

"אמור נא לי, לו היית הולך במדבר שממה, ולפתע היו עיניך נתקלות בארמון מפואר, ודאי היית נכנס פנימה. וכשהיית נכנס ומוצא בטרקלינו של הארמון שלחן ערוך בטוב טעם ועליו נרות דולקים, קערות הגשה שעליהם מונחים חתיכות דג מלוח כשקיסם עץ תקוע בכל חתיכה, סלטים וכל מטעמים, כוסות שתיה ובתוכם מפיונים מגולגלים. ודאי היית שואל איך הוא בעל הבית אשר הכין הכל, כמה היית מופתע ותמה אם היו משיבים לך: כאן באמצע המדבר, איך בעל הבית, אלא היתה רוח סערה בים ודגי הים נמשו מעצמם מתוך המים ובעת אשר נישאו מן הים נתקלו בחוטי חשמל אשר חתכו אותם לחתיכות וכך נחו על הצלחות. ואם היית מוסיף לשאול וכיצד נמלחו הדגים עד שנעשו"דג מלוח", ודאי היית מתמלא פליאה אם היו משיבים לך כי בדיוק ברגע שעברו הדגים על פני הנהר, עברה אניה שהסיעה מלח, והמלח שהתפזר מן המשא נחת על גבי הדגים. ואתה בן דעת ודאי היית מוסיף ושואל:

"ומכאן - סיים מרן את דבריו הנלבבים - "אם על אותו אדם שהשיב תשובות של הבל בדבר השלחן הערוך במדבר, הצבענו כמשוגע, על אחת כמה וכמה שנצביע כן על אפיקורס. הלא הוא משוגע הרבה יותר, ואם מאותו משוגע שבמדבר הייתי מפחד להיות במחיצתו, הרי שאפיקורס אני מפחד יותר..."

(לולי תורתך שעשועי)

ילמדנו רבינו-ענין דיומא

לב מי אינו חרד בשל מזימת שונאי היהדות הרפורמים שר"י, המבקשים לנעוץ צפרניהם בכותל המערבי, ולעזעזע הארץ ת"ק פרסה על ת"ק פרסה. ראינו להביא את דברי רבינו בענין לחזקנו ולאמצנו בדעת ברורה, ולהעמידנו באור האמת.

עבור רבים מאיתנו, עברה התקופה האחרונה בהתעלות וב'ברען' של התחלה, אך אחרי שפגה ההתלהבות מתחילים לחוש את השגרה ועימה - השחיקה והרפיון... ראינו להביא את דברי רבינו זצוק"ל שדיבר בענין בשיחה בישיבה אחר תחילת הזמן.

עברו שבועיים מהזמן - אפשר עדיין לתקן...

הרפורמים הם המסיתים ומדיחים

ב"ה, יום ה' אדר ב' תש"ל, בני ברק יצ"ו

לכבוד ידידי הרב... שיחי'

שלן' וברכה עד העולם

תשואות חן לכבודו על המחאה ברבים שעשה בהכנסת בנאומו כנגד כת הרפורמים שעליהם ועל כיוצא בהם נאמר ונצטוונו בתורה (דברים יג, ט): "לא תחמול ולא תכסה עליהם", כי הלא הם המסיתים והמדיחים והרבה הרבה חללים הפילו הכת המסיונרית הזו. ומי שמצדד בזכותם הוא כיוצא בהם.

עברו שבועיים מהזמן - אפשר עדיין לתקן... (מתוך שיחה בישיבת פוניבז' חשוון תשמ"ג)... "עברו שבועיים מהזמן, ואפשר עדיין לתקן, צריך לשמור את הזמן של תחילת הסדר ושיהיה בחיזוק אצל כל בחור, כל רגע יקר, חושבים שאיחור של חצי שעה אינו נורא כל כך, ובאמת זה קובע הרבה! זו חצי שעה נוספת! יש סדר וצריך לשמור אותו, צריך לייקר כל רגע. לא דורשים מאף אחד יותר מכוחותיו, יש לאכול בזמן אכילה, לישון בזמן שינה, וללמוד בזמן הלימוד, העיקר הוא לנצל את הזמן. בשעת תחילת הסדר כולם צריכים לבוא בדיוק בזמן. מי שעובד בבית חרושת וצריך לבא בשעה מסוימת, האם מתקבלים תירוצים? באים בזמן. יודעים שמחשבים להם את השעות.

ואוי לנו שכך עלתה לנו בזמננו שכאן בארצינו הקדושה יש המצדדים בזכותם, ולא יחושו למה שנאמר בתורה (ויקרא יח, כח): "ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה", וח"ו על ידיהם מסכנים את כל קיומינו בארץ, ולא מדעת תורה יצאו הדברים ההם. ולדעתי זכות גדולה היא שנפל בחלקו לצאת במחאה.

וכן לשמור את זמן מוסר, שמעתי וראיתי הרבה, ואפשר לומר לכם שאצל רבי חיים עוזר זצ"ל ה"מסילת ישרים" היה תמיד על השולחן לפניו. לימוד המוסר הוא דבר פשוט ומלתא דמסתברא, כפי שהרבינו יונה וה"מסילת ישרים" מדברים לאדם - אתה חי, עברת יום, תעשה חשבון איך זה עבר, אולי נכשלת באיזה ענין. מותר לקבוע רבע שעה חשבון ביום, כל עסק מנהל ספר חשבונות, וגם על החיים שלך מותר לך לנהל חשבון ופנקס, והרי החיים שלך יכולים לעבור ללא ניהול חשבון? אם בני אדם היו מנהלים חשבון על החיים, הם היו מתקנים הרבה, החיים היו הרבה יותר קלים ויפים, וכל אחד היה יודע את ההנהגה שלו עם אחרים ועם ביתו ועם עצמו...

ואשאר בברכה מרובה והוקרה רבה

אלעזר מנחם שך

(מכתבים מאמרים החדש חלק ג' מכתב ע"ח)

בשבוע הבא אי"ה יצא גליון נושא לרגל יום היארצייט של מרן רבינו זצוק"ל

כל הזכויות שמורות. לתגובות הערות והנצחות וקבלת העלון במייל: 0527631139@gmail.com | טל: 052-7631139